

Paraisten Granvik
Timmerholm RNo 1:1 (445–421–1-1)
Luontoselvitys

PARAISTEN GRANVIK

Timmerholmenin ranta-asemakaava

Luontoselvitys

Sisällys

1. JOHDANTO
2. AINEISTO JA MENETELMÄT
3. HALLINNOLLINEN SUOJELU JA SUOJELUOHJELMAT
4. ALUEEN LUONTO
 - 4.1 LINNUSTO JA ELÄIMISTÖ
 - 4.2 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT
5. GEOMORFOLOGIA JA MAISEMA
6. YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Ekotoni Ky

Jari Hietaranta

0400 479740 tai 040 3550904

jari.hietaranta@ekotoni.fi

kaikki valokuvat © Jari Hietaranta

Kansikuva: Timmerholmenin saari

1. JOHDANTO

Tämä luontoselvitys koskee Paraisten Granvik:n Timmerholmenin saarta, joka kokonaisuudessaan sisältyy suunnittelualueeseen. (kiinteistö 445-421-1-1). Saari on 1800-luvun lopulta toiminut Paraisten Portin luotsiasemana. Kaava-alueen (kiinteistön) pinta-ala on yhteensä 3,13 hehtaaria. Rantaviivan pituus on n. 650 metriä. Ranta-asemakaavan tavoitteena on muuttaa voimassa olevan yleiskaavan vanhentunut virkistysaluekäyttötarkoitus loma-asutusalueeksi.

Kuva1. Ranta-asemakaava-alueen sijainti Paraisten Granvik:ssa. (punainen ympyrä).

2. SELVITYKSEN AINEISTO JA MENETELMÄT

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 8.6 klo 9.00-10.45. Maastossa koko saari kierrettiin rantoja pitkin ja muutaman kerran saaren poikki pohjois-eteläsuunnassa. Maastokäynti keskittyi pesimälinnuston sekä kasvillisuuden selvittämiseen.

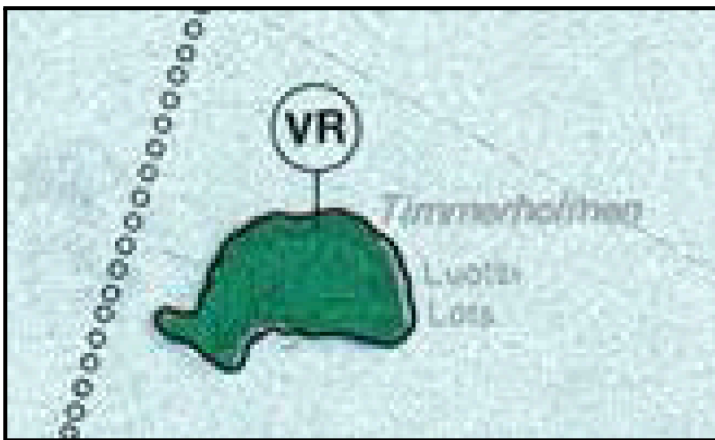
Luontoselvityksen tarkoituksena oli löytää kaava-alueella sijaitsevat metsälain (10 §), luonnonsuojelulain (29 §) ja vesilain (2:11 §) mukaiset arvokkaat elinympäristöt sekä uhanalaiset luontotyypit. Lisäksi havainnoitiin kohteiden lajistoa ja lintulajistoa.

Maastotöiden lisäksi selvityksessä käytettiin hyväksi seuraavia aineistoja ja lähteitä:

- Ympäristöhallinnon LajiGIS -tietojärjestelmä 7/2023 (ladattu 6.6 2023).
- Maanmittauslaitos, kartta- ja ortokuva-aineisto 2023 (ladattu 3.6 2023).
- Metsäkeskus, erityisen tärkeät elinympäristökuviot (ladattu 23.7.2023).
- Birdlife -Tiiran havainnot 1.3 2022-20.6.2023).
- Laji.fi-havainnot (ladattu 23.7.2024).

3. HALLINNOLLINEN SUOJELU JA SUOJELUOHJELMAT

Turunmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 20.3.2013. Timmerholmen on maakuntakaavassa merkitty virkistysalueeksi. Timmerholmenilla on voimassa Paraisten eteläsaariston rantayleiskaava, joka on vahvistettu 27.4.1983. Yleiskaavassa Timmerholmen on osoitettu retkeily- ja virkistysalueeksi (VR). Alueelle ei ole aikaisemmin laadittua ranta-asemakaavaa.

Kuva 2. Paraisten rantaosayleiskaavassa (1983) saari on merkitty VR-alueeksi.

Timmerholmenilla ei ole perustettuja suojelualueita tai Natura-alueita. Siellä ei ole myöskään valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvia tai yksityiselle maalle perustettuja suojelualueita tai vireillä olevia suojeluhankkeita.

Alueelta ei ole tiedossa suojeltavien tai huomionarvoisten lajien esiintymistietoja Ympäristöhallinnon www.lajigis – tietojärjestelmän tietojen perusteella. Alueelta ei ollut havaintoja Luontodirektiivin liitteiden II tai IV lajeista laji.fi tai tiira.fi-tietokannoissa.

Suunnittelualueella ei ole myöskään Lounais-Suomessa uhanalaisiksi tai vaarantuneiksi luokiteltavia luontotyyppejä.

Alueen olemassa olevan asuntorakennuskannan muodostavat vanha luotsiasemarakennus ja talviväylän lossipaikan lossitoiminnasta vastaavan henkilökunnan asemarakennus. Lisäksi alueella on muutama talousrakennus. Saaren luonnosta voidaan yleisesti todeta seuraavaa: Saaren pohjoispuoli kasvaa varttunutta havumetsää, pääosin mäntyä. Saaren eteläpuolisko on nuorempaa tiheäköä mäntymetsää, joka on varttunut siitä lähtien kun luotsitoiminta lopetettiin.

4. ALUEEN LUONTO

4.1 Linnusto ja eläimistö

Timmerholmenin pesimälinnusto oli kohtuullisen tavanomainen. Maastossa havaittiin kuitenkin muutamia kiintoisia lajeja. Näistä mainittakoon merihanhi pesimäpuuhissa saaren länsirannalla. Saaren lounaisosan kapea niemi lähiympäristöineen oli pesimälinnustoltaan kaikkein kiinnostavin. Niemellä tai sen välittömässä läheisyydessä pesi mm meriharakka, isokoskelo ja kyhmyjoutsen. Alueelta ei tehty havaintoja Luontodirektiivin II tai IV lajeista.

Kyhmyjoutsen pesä
Merihanhi 1 p+pesä
Haahka kn p **EN**
Isokoskelo 1 kp 2 np pysrev
Meriharakka 2 p+pesä
Kalalokki 2 p pysrev
Naurulokki 2 ylil **EN**
Kirjosieppo 1 Äp
Haarapääsky 2 kiert **VU**
Västäräkki 2 p pysrev **NT**
Talitiainen 1 p
Peippo 1 Äp

Taulukko 1. Havaintojen yhteydessä käytetyt lyhenteet

DIR = EU:n lintudirektiivilaji
EN = erittäin uhanalainen lintulaji Suomessa
EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastaalaji
NT = silmällä pidettävä lintulaji Suomessa
VU = vaarantunut lintulaji Suomessa
k = koiraspukuinen
kiert = kiertelevä
n = naaraspukuinen
kn = koiras ja naaras
pm = maastopoikanen
p = paikallinen
pysrev = pesivä reviirillä
sp. = laji
Äp = laulava paikallinen
äp = ääntelevä paikallinen
yl = ylilentävä

4.2 Kasvillisuus ja luontotyyppit

Samassa yhteydessä pesimälinnuston selvityksen kanssa kartoitettiin saaren kasvillisuutta. Saaren sisäosat ovat melko tiheää 1–2 latvuksista mäntykangasta, lähinnä kuivahkoksi luokiteltavaa mustikkatyyppin kangasta. Siellä missä kallio on aivan maanpinnassa, esiintyy kuivaa ja karukko mäntykangasta, mutta näitä esiintyy mosaiikkimaisesti mainitun mäntykankaan sisällä (ks kuva myöhemmin saaren keskiosasta)

Kesäkuun inventointi aloitettiin etelärannan laiturin ja rakennuksen tuntumasta. Saari kierrettiin vastapäivään ja päätettiin vanhalle luotsiaseman päärakennukselle. Lehtipuuston osuus saaren keskiosissa on niukka; vain paikoin kapeahko tervaleppävyö kiertää rantoja. Kapeus johtuu rannan kivisyydestä ja jyrkästi vietosta. Muutamia tuomia ja pihlajia kuitenkin tervalepän ohella kasvaa

rannan tuntumassa. Tervalepät olivat melko iäkkäistä kaartuvaoksaisia ja lounaisrannan niemi on, kuten edellä todettiin, on pesimälinnustoltaan huomionarvoinen. Rannan tuntumassa on myös jonkin verran katajaa pensaikkokerroksessa, kenttäkerroksessa on ahomansikkaa, metsäorvokkia, metsälauhaa, mustikkaa ja heinälajeja. Kun noustaan länsirannalta kohti saaren sisäosia, muuntuu metsäkasvillisuus kuivahkoksi mäntykankaaksi. Lehtipuuston ja keloapuustoon (pysty- ja maapuut) määrä on vähäinen; mutta muutamia pystykeloja (mänty) on siellä täällä.

Kuva 3. Kuva etelärannalta kohti saaren lounaiskulman kallioniemeä.

Kuva 4. Lounaisosan kallioniemi. niemi ja kuvasta oikealle oleva ranta-alue on linnustollisesti huomionarvoisin saarella. Niemellä tai läheisyydessä pesii mm isokoskelo, kyhmyjoutsen, meriharakka ja 3 kalatiira paria. Rinteessä puuston kätöksä pesi merihanhi (kartta nro ja 2)

Kuva 5. Vasemmalla Timmerholmenin kivistä länsirantaa. Edellä mainitun niemen pohjoispuolelta. Oikealla länsirannan rinnealuetta. Tuulenskaatoja on melko runsaasti.

Saaren keskiosissa (lakialueilla) on kelpuun määrä vähäisempi kuin länsirinteellä. Pohjakerroksessa on kynsisammalia, jäkäliä ja kenttäkerroksessa mustikkaa ja paikoin kanervaa ja myös metsälauhaa. Männyn ohella on katajaa, koivua, pihlajaa ja katajaa. Puusto lienee ainakin saavuttanut jo keski-ikäisyyden.

Kuva 6. Koivua mäntykangasta saaren sisäosissa. Puusto on keski-ikäistä mutta ei liene vielä vanhaa. Kanervaa ei esiinny runsaasti, mutta kynsisammalta on runsaasti.

Mänty on ehdon valtapuu ja sen ohella on koivua ja kuusta sekä pihlajaa ja katajaa pensaskerroksessa. Maapuita esiintyy vähemmän kuin saaren länsireunalla. (ks. kuvat edellä). Saaren keskiosissa on puusto myös vaihtelevan ikäistä; on esimerkiksi nuorta koivua ja kookkaampia puuyksilöitä. Maapuita tai pystykeloja on kuitenkin niukemmin kuin länsiosassa. Metsän hoitotoimia ei saarella ole tehty pitkään aikoihin. Kannot ja muiden hoitotoimien merkit uupuvat kokonaan. Saaren poikki kulkee vanha vesiputki suojauputkineen.

Kuvat 7ab. Keskiosan karukkokankaita. Ne ovat verraten pienialaisia, laikuttain kuivan kankaan "sisällä". Oikealla keto-orvokkia.

Saaren keskiosassa karukkokangasalueita, joiden lajistosta voidaan mainita mm keto-orvokki. Jäkälästössä mm valkoporonjäkälää, harmaaporonjäkälää ja sammalista mm. kynsisammalta (sp.) ja karhunsammal.

Yllä olevat kuvat korkeimmalta kohdilta kohti saaren pohjoisrantaa. Puusto on lähes puhdasta männikköä. Puusto on verraten eri-ikäistä. Katajia (myös kuolleita) on paikoin runsaasti. Pohjois- ja koillisranta ovat jyrkkiä vietoilta.

Kuva 8. Kuva lakialueelta kohti saaren pohjoisosaa. Vaikka hakkuita ei saarella ole tehty vuosikymmeniin, on muunlaisia merkkejä ihmistoiminnasta runsaasti.

Kuvat 9ab. Näkymiä kohti saaren pohjois- ja koillisrantaa. Vasemmalla tikan syönnösjälkiä.

Alla olevassa kuvassa saaren koillisrantaa, joka on jyrkästi viettävää kalliota.

Kuva 10. Timmerholmenin koillisranta.

Kasviljiastoltaan huomionarvoisin alue on kallioketoalue (luontotyyppi kallioketo) Luotsirakennuksen pohjoispuolen ympäristössä. Alueelle on heitetty ihmistoimin roskia ja jätteitä, muovipusseja ja metallitölkkejä (ks. kuvat alla). Lajistossa on kuitenkin joitain mielenkiintoisia lajeja kuten: ukontulikukka, pölkkyruoho ja syyläjuuri.

Kasvit

Syyläjuuri
 lituruoho
 Keltamaksaruoho
 Isomaksaruoho
 Ahomansikka (myös mm etelä- ja länsirannalla)
 Kivikkoalvejuuri
 Kevättädyke
 Kevättaskuruoho
 Ukontulikukka
 Pölkkyruoho
 Keto-orkki (myös saaren sisäosissa)

Muutamia huomioita lajeista. Pölkkyruoho lienee luonnossamme alkuperäinen Pölkkyruoho on jokseenkin yleinen aina Vaasan korkeudelle asti. Se suosii juuri Timmerholmenin kasvupaikkansa kaltaisia, ihmisen luomia ja ylläpitämiä ketorinteitä, kivikkokumpareita ja kuivia pientareita. Esiintymisen painopiste on Lounais-Suomessa. Syyläjuuri on etelässä kohtuullisen yleinen ja suosii kosteita kasvupaikkoja, jollainen ei Timmerholmenin kasvupaikka oikein ole mutta sen sanotaan viihtyvän myös joutomailla ja ojanvarsilla. Laji on yleinen eteläisessä Suomessa. Ukontulikukka on vanha kulttuurinsuosija ja kasvaa tyypillisesti vanhan asutuksen lähellä Kedoilla, kuivat niityillä, rinteillä ja kallio(-kedoilla). Myös keltamaksaruoho kasvaa sille hyvin tyypillisellä kasvupaikalla: Se suosii kallioita, somerikoita, soraisia merenrantoja ja ketoja. Yleisimmillään laji on Lounais- ja Etelä-Suomessa.

Kuva 11. Vanhan luotsiaseman pihapiiriä saaren itärannalla.

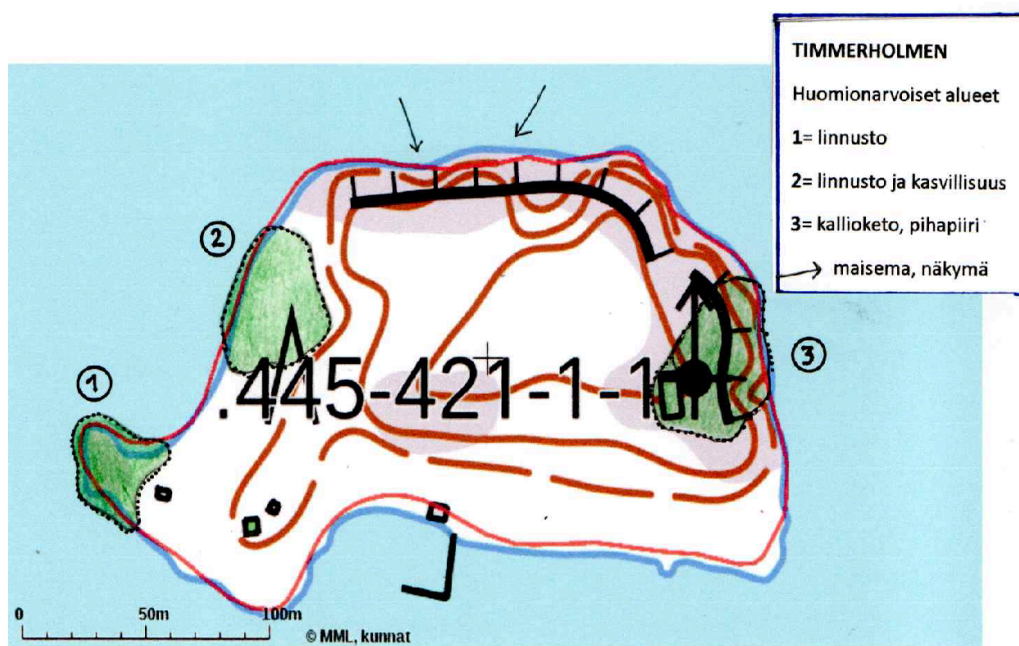
Kuva 12ab. Vanhan luotsiaseman pihapiirin keto- ja kulttuurilajistoa; syläruoho ja ukontulikukka.

5. MAISEMA JA GEOMORFOLOGIA

Timmerholmenilla ei ole erityisiä geomorfologisia kohteita. Pysyviä vedenjuoksuomia ei ole. Länsirannan kivinen ranta ja laakea avokallioniemi ovat maisemallisesti huomionarvoisia. Mainitsemisen arvoinen on myös pohjoisrannan jyrkkä kallioranta ja itärannan luotsirakennuksen kallio- ja katajaketo.

6. YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Luontoselvityksessä ei alueelta löydetty luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia luontokohteita. Kalliokedot ovat kohtuullisen yleisiä Varsinais-Suomen saaristossa, samoin karut merenrantakalliot. Sisäosat ovat kuivahkoa tai kuivaa mäntykangasta tai paikoin pienialaisia karukkokankaita. Puusto lienee keski-ikäistä, noin 40–100-vuotiasta. Maapuita on runsaimmin saaren länsireunalla (nro 2)

Kuva 13. Huomionarvoiset kohteet luontoselvityksen perusteella.

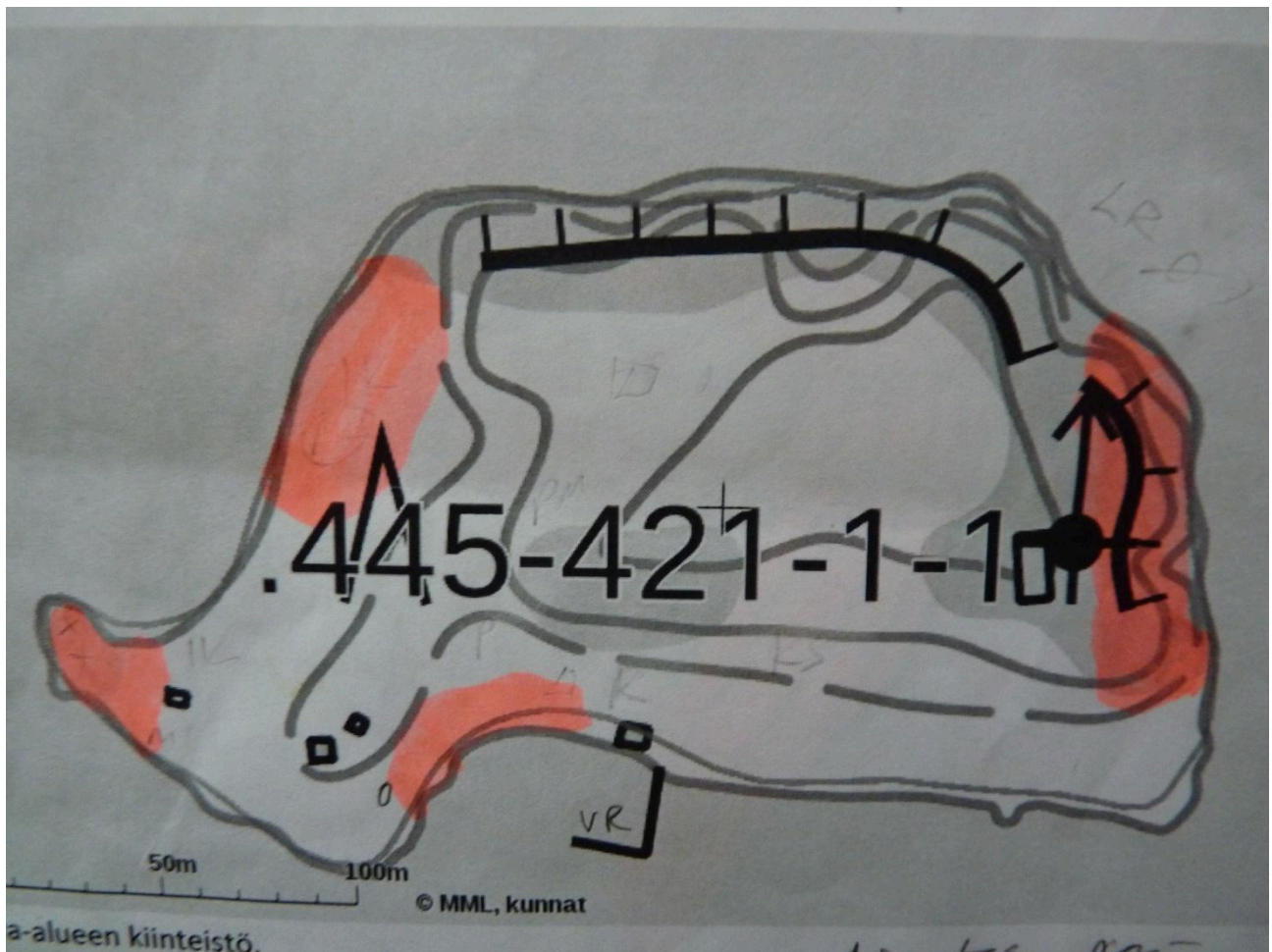
Linnustossa havaittiin neljä Suomen UHEX -lajia. Direktiivi tai EVA-lajeja ei havaittu. Huomionarvoisimmat alueet ovat saaren länsi- ja lounaisrannat (nro 1 ja nro 2). Kasvillisuudeltaan Timmerholmen on melko tavanomaista. Ainoastaan Luotsirakennuksen lähiympäristö (pihapiiri-kallioketo saaren itärannalla; nro 3) ansaitsee maininnan. Kasvilajistossa ei kuitenkaan ollut Varsinais-Suomelle uhanalaista tai suojeltua lajistoa. Suojeltuja tai rauhoitettuja kasvilajeja ei havaittu. Luontoselvityksen perusteella mahdollista lisärakentamista tulisi välttää kartan osoittamille alueille. (Numerointi 1–3 viittaa karttaan).

Sauvossa 15. syyskuuta 2024.

täydennetty 17. tammikuuta 2025

EKOTONI KY

Jari Hietaranta Arto Huhta

Kuva. Lilan värillä rakentamisen ulkopuolelle jätettävät alueet.

Linnut

Kyhmyjoutsen pesä

Merihanhi 1 p+pesä

Haahka kn p EN

Isokoskelo 1 kp 2 np pysrev

Meriharakka 2 p+pesä

Kalalokki 2 p pysrev

Naurulokki 2 ylil EN

Kirjosieppo 1 Äp

Haarapääsky 2 kiert VU

Västäräkki 2 p pysrev NT

Talitiainen 1 p

Peippo 1 Äp